

Investigating the psychometric adequacy of nostalgia inventory (NI)

Farhad Khormaei¹, Jalil Etemaad²

1- Associate professor of educational psychology at Shiraz university, Shiraz, Iran. ORCID: 0000-0001-5857-3029

2- Ph.D. candidate of educational psychology at Shiraz University, Shiraz, Iran. ORCID: 0000-0001-9395-0029
E-mail: jetemaad@gmail.com

Received: 30/07/2018

Accepted: 06/10/2018

Abstract

Introduction: Nostalgia as one of the complex emotion that discussed conceptual challenges on entity and functions of in nineteen and twenty century. Beside assessment of nostalgia is important.

Aim: our objective of this research, preparation of necessary preliminary work to using Batcho's nostalgia inventory (1995) for psychological research in Iran.

Method: in this cross sectional study, 201 graduate and Ph.D. student were participated. Then, they are respond to nostalgia inventory (NI), check manipulation test (wilschut et al, 2006) and aspiration index (kasser & rayan, 2006).

Results: The results showed these factors: "attachment to foretime", "longing to home", "tranquility of foretime" and convergent validity and reliability evidences for NI.

Conclusion: the result was showed evidences for construct validity, convergent validity and internal consistency of NI, also result was showed gender difference in some of factors.

Keywords: nostalgia, attachment to foretime, longing to home, tranquility of foretime

How to cite this article : Khormaei F, Etemaad J. Investigating the psychometric adequacy of nostalgia inventory (NI). Shenakht Journal of Psychology and Psychiatry. 2018; 5 (3): 95-106 .URL :<http://shenakht.muk.ac.ir/article-1-457-fa.pdf>

Copyright © 2018 the Author (s). Published by Kurdistan University of Medical Sciences. This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution-Non Commercial License 4.0 (CCBY-NC), where it is permissible to download, share, remix, transform, and buildup the work provided it is properly cited. The work cannot be used commercially without permission from the journal.

بررسی کفایت روان‌سنگی پرسشنامه‌ی نوستالژی (NI)

فرهاد خرمائی^۱، جلیل اعتماد^۲

۱. دانشیار روان‌شناسی تربیتی دانشگاه شیراز، شیراز، ایران.

۲. دانشجوی دکتری روان‌شناسی تربیتی دانشگاه شیراز، شیراز، ایران. ایمیل: jetemaad@gmail.com

تاریخ پذیرش مقاله: ۱۴/۰۷/۰۵

تاریخ دریافت مقاله: ۱۴/۰۷/۰۵

چکیده:

مقدمه: نوستالژی یکی از پیچیده‌ترین هیجانات است که بر سر ماهیت و کارکردهای آن مناقشات مفهومی و نظری تعیین کننده‌ای در قرن نوزده و بیست انجام شده است. در این راستا، سنجش نوستالژی و نوستالژی گرایی اهمیت می‌یابد.

هدف: هدف از این پژوهش، فراهم کردن مقدمات لازم جهت استفاده از پرسشنامه‌ی نوستالژی باچو (۱۹۹۵) در پژوهش‌های داخلی است.

روش: در این مطالعه مقطعی، ۲۰۱ دانشجو از دانشجویان مقاطع تكمیلی دانشگاه شیراز انتخاب شدند. پرسشنامه‌های نوستالژی (باچو، ۱۹۹۵)، آزمون وارسی دستکاری نوستالژی (وايدشات و همکاران، ۲۰۰۶) و پرسشنامه‌ی آرزو (کسر و رایان، ۱۹۹۹) را تکمیل کردند.

یافته‌ها: عامل‌های "دلستگی‌های گذشته"، "میل به خانه" و "صفای گذشته" خود را نشان داد و روایی همگرا و پایایی مورد تایید قرار گرفت.

نتیجه گیری: یافته‌های این پژوهش مؤید روایی سازه، همگرا و همسانی درونی و همچنین تفاوت جنسیتی در عوامل نوستالژی بود.

کلید واژه‌ها: نوستالژی، دلستگی‌های گذشته، میل به خانه، صفائ گذشته

مقدمه

نوستالژی یک هیجان منفی است که مانع رشد فرد می‌شود و به عنوان یک آسیب روانی است، چرا که افراد به طور ناسازگارانه به گذشته می‌پردازند و با غرق شدن در گذشته از مسئولیت‌ها و از واقعیت اکنون فرار می‌کنند.

در ادامه دسته‌ای از پژوهشگران با انجام تحقیقات آزمایشی و غیرآزمایشی متعدد، نظریات و تحقیقات گذشته که نوستالژی را بیماری یا یک هیجان منفی با کارکردهای ناسازگار می‌دانستند را به چالش کشیدند و شواهد زیادی را مبنی بر کارکردهای مثبت این هیجان نشان دادند (برای مثال، داویس، ۱۹۷۹؛ گابریل، ۱۹۹۳؛ هولاک و هاولنا، ۱۹۹۸؛ سدیکیدس، اسکورونسکی و دونبار، ۲۰۰۶؛ سدیکیدس، ویدسشات، آرندت و روتلدج، ۲۰۰۶؛ روتلدج، ویدسشات، سدیکیدس و جوهل، ۲۰۱۳). در این زمینه گروهی از محققان نشان دادند که محتمل است نوستالژی ایجاد کننده نشانگان مشاهده شده باشد، اماً به طور برابر این امکان نیز وجود دارد که این نشانگان، نوستالژی را فراخوانی کرده باشند (روتلج و همکاران، ۲۰۱۳؛ سدیکیدس و همکاران، ۲۰۰۹). آنها بیان کردند که پزشکان و روانپزشکان با عدم دقّت کافی، مبنی بر جهت‌گیری سابق درباره علیت (همان علیت خطی) به این نتیجه رسیده‌اند و نوستالژی را ایجاد کننده نشانگان دانسته‌اند و امکان‌های دیگر را رها کرده‌اند (سدیکیدس و همکاران، ۲۰۱۳). سدیکیدس و همکاران (۲۰۰۹) صریحاً همراه با شواهد بیان کردند که نوستالژی علت ناخوشی فیزیکی یا اختلال روانی نیست، بلکه منبعی است که افراد در دوره‌های پریشانی برای کمک به خودشان و مقابله با پریشانی‌ها از آن نیرو می‌گیرند. این استدلال بر اینده‌ای مبنی است که می‌گوید نوستالژی یک منع مقابله‌ای فعال است (سدیکیدس، ۲۰۰۹ و باچو، ۲۰۱۳) به نقل از سدیکیدس

نوستالژی یکی از هیجاناتی است که افراد در زندگی شخصی، آن را تجربه می‌کنند و در سطوح متفاوت ضعیف یا شدید با آن مواجه می‌شوند. واژه‌ی نوستالژی از ترکیب دو لغت یونانی "nostos" به معنای بازگشت یا تمایل برای بازگشت به خانه و "alagos" به معنای درد و رنج ساخته شده است. مفهوم‌سازی این هیجان، در طول دهه‌های اخیر تغییرات مهم و قابل تأملی داشته است. در زمینه‌ی تاریخچه‌ی مربوط به این هیجان شاهد تحولات مفهومی و تشخیصی هستیم. به طور مثال کسانی همچون هافر (۱۹۳۴/۱۶۸۸) به نقل از سدیکیدس، ویدسشاتف روتلج، آرندت هپر و زو، (۲۰۱۵) پزشک سوئیسی نوستالژی را به عنوان یک "بیماری مغزی"^۱ که دارای نشانه‌های اندوه‌گینی، تقالا برای گریه، ضعف، سوء هاضمه، درد معده، کم استهایی، اندیشه پردازی درباره خودکشی و حتی مرگ، تشخیص داد. پس از او شوئنچر (۱۷۳۲) به نقل از سدیکیدس و همکاران، (۲۰۱۵) تشخیص هافر در این زمینه را بازتاب داد و تقویت کرد. دیدگاه نوستالژی به مثابه یک بیماری پزشکی یا نورولوژیک تا قرن هجدهم و نوزدهم باقی بود. در دیدگاه روانکاوی، نوستالژی به عنوان "یک اشتیاق وافر برای وصل با مادر پیش‌ادیپی، یک وداع غمگانه با کودکی، نوعی مکانیزم دفاعی در برابر سوگ یا نوعی اشتیاق برای گذشته‌ی برای همیشه از کف رفته" (کاپلان، ۱۹۸۷) به نقل از سدیکیدس و همکاران، (۲۰۱۵) تعریف شد. این ارزیابی‌ها با نزدیک شدن به پایان قرن بیستم کمتر شد. نوستالژی به عنوان شکلی از افسردگی، غم غربت و سندروم مهاجرت از جمله برچسب‌هایی بود که بر روی این تجربه زده شد (کاستلنوو-تسکو، ۱۹۸۰) به نقل از سدیکیدس و همکاران، (۲۰۱۵). مطابق این نگاه

^۱- cerebral disease

توسط یک شبکه‌ی عاطفی فراخوانی شده ناشی از یک محرك بیرونی به طور فعال یا منفعل، تجربه زمان حال را به تجربه‌ی خاطرات گذشته پیوند می‌زند.

با این مقدمه نظر به اهمیت هیجان نوستالژی و کارکردهای متعددی که بنابر شواهد تجربی دارا است، سنجش و اندازه‌گیری آن نیز دارای اهمیت و ضرورت است. بر این اساس ابزاری که بتواند تجربه‌ی نوستالژی را بسنجد یکی از دغدغه‌های پژوهشگران در این زمینه بوده است. تا آنجا که پژوهشگران این مقاله بررسی کردند حداقل دو ابزار مهم برای سنجش نوستالژی و یک راه کار برای سنجش مداخله‌ی نوستالژیک ساخته شده است. این ابزارها شامل مقیاس نوستالژی ساوتهپتون (راتچ و همکاران، ۲۰۰۸)، پرسشنامه‌ی نوستالژی باچو (۱۹۹۵) و آزمون وارسی دستکاری ویدسشات و همکاران (۲۰۰۶) می‌باشد. در این میان، پرسشنامه‌ی نوستالژی باچو (۱۹۹۵) بر اساس فراخوانی خاطره‌هایی از موقعیت‌های انضمایی در یک طیف ۹ درجه‌ای از شدت، عمق و فراوانی، تجربه‌های نوستالژیک را می‌سنجد و بر احساس فقدان نسبت به چیزهایی که در گذشته بود و اکنون اشتیاق بازیابی آن وجود دارد متمرکز است. علاوه بر این، از آنجا که پرسشنامه‌ی نوستالژی باچو خاطره محور است، به عنوان نوعی مداخله‌ی قوی برای فراخوانی تجربه‌ی نوستالژی عمل می‌کند؛ بنابراین فراهم آوردن مقدمات لازم جهت استفاده از آن در ایران ضروری می‌نمود و پژوهش حاضر با چنین هدفی انجام پذیرفت تا موجبات غنا بخشیدن به حوزه‌ی پژوهش هیجانات مثبت و چندبعدی را در ادبیات پژوهشی این حوزه فراهم کند.

با این هدف، پژوهش کنونی به دنبال پاسخگویی به سوالات زیر می‌باشد: ۱- وضعیت روایی سازه و ساختار عاملی پرسشنامه‌ی نوستالژی در نمونه دانشجویان ایرانی چگونه است؟ ۲- پرسشنامه‌ی

و همکاران، ۲۰۱۵). استدلال گفته شده به طور خاص متضمن این است که نوستالژی به طور مثبت همراه و برانگیزندگی تمایل بینایی به عمل مربوط به انگیزش گرایشی (در مقابل انگیزش اجتنابی) است. پشتوانه تجربی این ادعا در تحقیقات این محققان فراهم شده است (استفان و همکاران، ۲۰۱۴ به نقل از سدیکیدس و همکاران، ۲۰۱۵؛ سدیکیدس و همکاران، ۲۰۱۵). به این ترتیب تحقیقات انجام شده به سمت یک چشم‌انداز و فرمول جدید برای هیجان نوستالژی رفتند. در چشم‌انداز جدید، نوستالژی به عنوان یک هیجان مثبت، مربوط به خود، گذشته‌محور، تلخ و شیرین، آرزومندانه با کارکردهای مثبت فردی، اجتماعی و وجودی دیده شد. راهاندازی احساس نوستالژی می‌تواند هم به صورت فعل و هم به صورت منفعل باشد. در شکل فعال فرد می‌کوشد تجربه نوستالژی را برای خویش تسهیل کند و در وضعیت منفعل یک محرك خاص با گذشته‌ی دور یا نزدیک برای فرد تداعی می‌شود و فرد ناخواسته و غیر عمدى دچار این احساس می‌شود. محرك‌های فراخوان نوستالژی می‌تواند اجتماعی (دوستان، اعضای خانواده، مسافرت یا تفریح‌ها، جشن تولد، تجدید دیدار، یک عشق از دست رفته و غیره) و غیراجتماعی (یک شیء، حالت خلقی فرد، یک بو، یک موسیقی، یک محصول، دارایی‌ها و غیره) باشد (هولاک و هاولنا، ۱۹۹۸؛ هولبورک، ۱۹۹۴ به نقل از سدیکیدس و همکاران، ۲۰۱۵). همچنین تحقیقات نشان داده‌اند که تجربه‌ی نوستالژی در فرهنگ‌های مختلف وجود دارد (هپر^۱ و همکاران، ۲۰۱۴). بنابر مباحث فوق، در این پژوهش نوستالژی به عنوان یک هیجان وابسته به خود، فردی-اجتماعی، که دارای ماهیت دوگانه غمگینی-شادمانی توأم است، این هیجان همراه با نوعی آرزومندی نسبت به گذشته و نارضایتی از اکنون که

^۱-Hepper

کند. در مطالعه‌ی باچو (۱۹۹۵، ۱۹۹۸) شواهدی مبنی بر روایی مقدماتی این ابزار را ارائه داده است و پایایی آن در دو مطالعه، بر اساس دو نیمه‌سازی ۰/۷۸ و بر اساس پایایی باز آزمایی ۸۴/۸ توسط این تحقیق گزارش شده است. میزان آلفای کرونباخ مبنی بر پایایی آن در پژوهش سدیکیدس و همکاران (۲۰۱۴) ۰/۸۷ گزارش شده است. رالتچ و همکاران (۲۰۰۸) همبستگی معنادار در حد ۰/۴۰ را بین نمره‌ی این ابزار با نمره‌ی مقیاس نوستالژی ساوتهمپتون گزارش کرده‌اند. ژو، سدیکیدس و همکاران (۲۰۰۸) نیز در تحقیقی بر روی کارگران چینی، ضربی همبستگی ۰/۴۱ را بین این دو ابزار گزارش نمودند. پژوهش‌گرانی همچون ویدسشات و همکاران (۲۰۰۶) عنوان کرده‌اند که با توجه به چندبعدی بودن تجربه‌ی نوستالژی و اینکه این ابزار تنها مواد نوستالژیک و عمق این تجربه را می‌تواند بسنجد و نه ویژگی‌های دیگر، پیشنهاد کرده‌اند همراه با آن آزمون وارسی دست‌کاری ویدسشات و همکاران نیز اجرا گردد.

آزمون وارسی دستکاری: این ابزار سه گویه‌ای توسط ویدسشات و همکاران (۲۰۰۶) ساخته شده است. از مشارکت کنندگان خواسته می‌شود یک رویداد نوستالژیک (یک خاطره‌ی خوش و مهم که از گذشته داری و هر وقت آن به یادت می‌افته دلت می‌خواهد به گذشته برگردی) را به ذهن بیاورند، چهار کلمه کلیدی مربوط به آن رویداد را لیست کنند و مدت کوتاهی بر رویداد و احساساتشان در ارتباط با آن تأمل کنند. متعاقباً آن‌ها سه آیتم وارسی دستکاری نوستالژی را تکمیل کنند. گویه‌ها عبارت است از "در این لحظه من کاملاً نوستالژیک شده‌ام"، "اکنون من افکار نوستالژیک دارم" و "در این لحظه من دارای احساس نوستالژی هستم". گویه‌ها بر مقیاس درجه‌بندی شده به

نوستالژی تا چه میزان دارای روایی همگرای مطلوب می‌باشد؟^۳ - پرسشنامه‌ی نوستالژی تا چه میزان برای سنجش احساس نوستالژی دانشجویان ایرانی از پایایی برخوردار است؟^۴ - جنسیت چه نقشی در میانگین نمرات عامل‌های نوستالژی دارد؟

روش

شرکت کنندگان پژوهش حاضر ۲۰۱ نفر از دانشجویان تحصیلات تکمیلی رشته‌های مختلف ساکن خوابگاه‌های دانشگاه شیراز بودند که در سال تحصیلی ۱۳۹۵-۹۶ مشغول به تحصیل بودند. از آنجا که هدف پژوهش حاضر تعیین خصوصیات روانسنجی مقیاس گرایش به نوستالژی بود مبنای تعیین حجم نمونه بر اساس تعداد گویه این مقیاس تعیین شد که برابر ملاک پیشنهاد شده در منابع (سرمد، بازرگان و حجازی، ۱۳۸۷) و همچنین کلاین، ۱۹۹۴ به نقل از حبیب‌پور و صفری، ۱۳۸۸) بوده است. این گروه به شیوه نمونه گیری در دسترس انتخاب شدند. به این ترتیب که به درب اتاقها در خوابگاه‌های دختران و پسران مراجعه و از دانشجویان کارشناسی ارشد و دکتری حاضر در اتاق درخواست شد که مقیاس‌ها را تکمیل کنند.

ابزار

پرسشنامه‌ی نوستالژی باچو (۱۹۹۵): این مقیاس توسط باچو (۱۹۹۵) ساخته شده است. پاسخگویان باید میزان نوستالژیک بودن خاطراتشان در مورد ۲۰ ماده‌ی فراخوانی کننده، در یک طبق ۹ درجه‌ای از هرگز تا بسیار زیاد را مشخص کنند. این آیتم‌ها شامل مواردی همچون "خانه‌ای که در آن زندگی می‌کردید"، "شخصی که دوست داشتید"، "نداشتن نگرانی" و غیره است که از فرد خواسته می‌شود میزان احساس فقدان و خواستن این موارد را با توجه به گذشته‌اش مشخص

^۱- Check manipulation

آرزوهای ذاتی به ترتیب ۰/۸۶، ۰/۸۷ و ۰/۸۸ و همسانی درونی اهمیت، احتمال دستیابی و میزان دستیابی به آرزوهای بیرونی به ترتیب ۰/۸۴، ۰/۸۷ و ۰/۸۴ بود.

در این پژوهش برای تعیین روایی سازه‌ی ابزار نوستالژی از تحلیل عامل اکتشافی و سپس تحلیل عامل تأییدی بهره گرفته شد. همچنین برای اطمینان از روایی همگرای این ابزار، همبستگی آن با نمره‌ی حاصل از ابزار وارسی دستکاری نوستالژی (وایدشات و همکاران، ۲۰۰۶)، آرزو (کسر وریان، ۱۹۹۶) و همبستگی عامل‌ها با نمره‌ی کل استفاده شد.

یافته‌های

میانگین سن مشارکت کنندگان ۲۷/۳۹ بود و دامنه‌ی سنی بین ۲۲ تا ۳۶ بود. ۴۱/۳ درصد از مشارکت کنندگان مرد و ۵۸/۷ درصد زن بودند. همچنین ۶۴/۷ درصد دانشجوی کارشناسی ارشد و ۳۱/۳ درصد دانشجوی دکتری و ۴ درصد دانشجوی سال آخر لیسانس بودند. به لحاظ وضعیت تأهل نیز ۷۴/۱ درصد مجرد و ۲۵/۹ درصد متاهل بودند. وضعیت شغلی ۸۶/۱ درصد از مشارکت کنندگان بیکار و ۱۳/۹ درصد شاغل بود.

برای تعیین ساختار عاملی مقیاس و پاسخگویی به سؤال اول پژوهش مبنی بر تعیین روایی سازه، از آنجا که سازنده‌ی ابزار ساختار عاملی پیشنهاد نداده بود و با توجه به امکان شناسایی سازه‌های مکنون زیربنایی برای متغیرهای مشاهده شده مقیاس و نیز سنجش امکان تعیین دهی یک ساختار مشخص به دیگر فرهنگ‌ها از تحلیل عامل اکتشافی به روش تحلیل عامل‌های محوری و چرخش واریماکس استفاده شد و آماره‌های نهایی بر مبنای ماتریس چرخش یافته‌ی عامل‌ها استخراج شد. ضریب KMO به دست آمده ۰/۹۰ بود که بیانگر

صورت ۱ = کاملاً مخالف و ۷ = کاملاً موافق بود. روش القای نوستالژی و آیتم‌های وارسی دستکاری توسط تحقیقاتی در آمریکا (جوهل و همکاران، ۲۰۱۰)، روتلدنج و همکاران (۲۰۰۸)، و دیشات و همکاران (۲۰۰۶)، در ایرلند (وان تیلبورگ و همکاران، ۲۰۱۳) و در چین (زو و همکاران، ۲۰۱۰، ۲۰۰۸) اعتبار یابی شده است و ضرایب به دست آمده نشان از مطلوب بودن پایایی (ضریب آلفای کرون باخ بالای ۰/۸۰ صدم) این ابزار دارد. این ابزار برای اجرا به فارسی برگردانده شد و در این تحقیق نیز نتایج گفته شده در مورد پایایی و روایی مورد تائید قرار گرفت.

مقیاس آرزو (AI): مقیاس ۱۰۵ سؤالی آرزو را کسر و رایان (۱۹۹۶) ساخته‌اند. این مقیاس شامل سه زیرمقیاس جداگانه، اهمیت، احتمال دست یابی و میزان دستیابی به آرزوهای ذاتی و بیرونی است که ساختار عاملی، تعداد سؤالات و طیف لیکرت پاسخ‌گویی به سؤالات، در هر سه زیرمقیاس مشابه است. این مقیاس شامل دو عامل سطح دوم آرزوهای ذاتی و بیرونی است که عامل آرزوهای ذاتی، شامل ۴ عامل مرتبه اول (رشد شخصی، ارتباط صمیمانه و متعهدانه بادی گران داشتن، تعاون و همکاری اجتماعی و حفظ سلامتی بدن) و عامل آرزوهای بیرونی شامل سه عامل مرتبه‌ی اول (ثروت، شهرت و زیبایی) است. پاسخ به گویه‌های آن در طیف لیکرت ۷ درجه‌ای (۱= اصلاً و ۷= زیاد) قرار دارد. روایی و پایایی این ابزار توسط سازنده‌گان مطلوب گزارش شد و همچنین در پژوهش‌های دیگر نیز همچون هندرسون، کینگ و میچل (۲۰۱۱) به نقل از لنگرودی، سبزه آرای و قربانی (۱۳۹۴) تأیید شد. در مطالعه سبزه آرای لنگرودی، سرافراز و قربانی (۱۳۹۴) همسانی درونی زیرمقیاس‌های اهمیت، احتمال دستیابی و میزان دستیابی به

بالاتر از یک و شیب منحنی اسکری بود. بر این اساس سه عامل استخراج شد. عوامل تحت عنوانین دلبستگی های گذشته و میل به خانه و صفاتی گذشته نامگذاری شدند.

بسندگی متیرها در ماتریس همبستگی و مقدار آماره χ^2 دو بارتلت $1662 (P<0.001, df=171)$ بود که بیانگر کرویت ساختار ماتریس همبستگی برای انجام تحلیل عاملی است. ملاک تعیین عوامل ارزش ویژه

جدول (۱). نتایج تحلیل عامل اکتشافی پرسشنامه‌ی نوستالژی

گویه‌ها	گویه‌های پرسشنامه‌ی نوستالژی باجو	دلبستگی‌های	میل به خانه	صفای گذشته
-۶	شخصی که دوست داشتید	۰/۷۳		
-۵	موسیقی که دوست داشتید	۰/۶۵		
-۷	دوستانی که داشتید	۰/۶۰		
-۸	کارهایی که انجام دادید	۰/۵۵		
-۴	مکان‌هایی که دوست داشتید	۰/۵۴		
-۱۳	داشتن کسی که به او وابسته بودید	۰/۵۴		
-۱۰	احساساتی که داشتید	۰/۴۹		
-۱۶	حیوان یا حیوانات دست آموزی که داشتید	۰/۲۶		
-۲	قهرمانانی که دوست داشتید	۰/۴۲		
-۱۹	خانه‌ای که شما در آن زندگی می‌کردید	۰/۳۸		
-۱۲	مدرسه‌ای که در آن درس می‌خواندید	۰/۷۱		
-۱۵	جامعه‌ی آن زمان (وضع جامعه)	۰/۶۳		
-۹	مردم آن زمان (نحوه‌ی بودن مردم)	۰/۶۱		
-۱۸	مسجد یا پرستشگاهی که در آن عبادت می‌کردید	۰/۴۸		
-۱۱	برنامه‌های تلویزیونی که تماشا می‌کردید	۰/۴۶		
-۱۲	نیوتن اثری از غم و شر در آن زمان	۰/۵۷		
-۱	خانواده بزرگی که در آن زندگی می‌کردید	۰/۵۴		
-۳	نداشتن نگرانی	۰/۵۳		
-۱۴	اعیاد یا تعطیلی‌هایی که تجربه کردید	۰/۴۷		
	ارزش ویژه	۳/۴۰	۳/۱۲	۲/۲۶
	واریانس تبیین شده (پس از چرخش)	۱۷/۹۴	۱۶/۴۲	۱۱/۸۹
	واریانس کل تبیین شده	۴۶/۲۶		

دستکاری) و عامل‌های پرسشنامه‌ی نوستالژی آورده شده است. چنان که مشاهده می‌شود هر سه عامل پرسشنامه‌ی نوستالژی با آزمون وارسی دستکاری نوستالژی و مؤلفه‌های آرزو رابطه‌ی معنادار مطلوبی دارند.

برای پاسخگویی به سؤال دوم پژوهش مبنی بر روایی همگرایی عامل‌های پرسشنامه‌ی نوستالژی، همبستگی این مقیاس با مقیاس‌های دیگر ملاک قرار گرفت. در جدول (۲) نتایج ماتریس همبستگی پیرسون میان متغیرهای پژوهش (مؤلفه‌های آرزو، آزمون وارسی

جدول (۲): ماتریس همبستگی متغیرهای پژوهش (روابی همگرا و همبستگی بین مؤلفه‌ها)

متغیرها	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱
۱- واردی نوستالژی											
-۲- میل به خانه											۰/۲۳**
-۳- صفاتی گذشته											۰/۲۲**
-۴- دلبستگی‌های گذشته											۰/۲۷**
-۵- آرزوی ثروت											۰/۲۶**
-۶- آرزوی شهرت											۰/۱۸**
-۷- آرزوی زیبایی ظاهر											۰/۱۶**
-۸- آرزوی سلامتی											۰/۱۱
-۹- آرزوی رشد شخصی											۰/۱۴*
-۱۰- آرزوی ارتباط صمیمانه											۰/۱۸**
-۱۱- آرزوی همبستگی اجتماعی											۰/۲۲**

*p<0/05 **p<0/01

برای پاسخگویی به سؤال چهارم پژوهش مبنی بر تفاوت‌های جنسیتی متغیرها از آمار توصیفی و آزمون تی مستقل استفاده شد. در جدول (۳) شاخص‌های آمار توصیفی به همراه آزمون تی مستقل جهت بررسی تفاوت جنسیتی در متغیرهای مورد بررسی در پژوهش ارائه شده است. چنان‌که مشاهده می‌شود میانگین نمره‌ی دختران در بعضی از عامل‌های نوستالژی (میل به خانه و صفاتی گذشته) به طور معناداری بیشتر از پسران هست.

برای سنجش پایایی پرسشنامه‌ی نوستالژی از ضریب به دست آمده از روش آلفای کرونباخ استفاده شد که ضریب آلفا برای عامل میل به خانه، دلبستگی‌های گذشته، صفاتی گذشته و نمره‌ی کل نوستالژی به ترتیب، ۰/۸۱، ۰/۸۵، ۰/۷۲ و ۰/۹۱ بود. همچنین همبستگی میان عامل‌های پرسشنامه‌ی نوستالژی بین ۰/۶۰ تا ۰/۷۰ و معنادار بود. در حالی که همبستگی عامل‌ها با نمره‌ی کل مقیاس در محدوده‌ی ۰/۷۹ تا ۰/۹۲ بود.

جدول (۳). شاخص‌های توصیفی به تفکیک جنسیت و نتایج آزمون تی مستقل

T	دختران (۱۱۸ نفر)			پسران (۸۳ نفر)			کل نمونه (۲۰۱ نفر)		
	میانگین	انحراف معیار	میانگین	انحراف معیار	میانگین	انحراف معیار	میانگین	انحراف معیار	میانگین
۰/۸۶	۴/۰۷	۱۱/۳۴	۳/۵۱	۱۱/۸۱	۳/۷۵	۱۱/۶۲	۰/۸۶	۰/۷۵	۰/۸۶
۲/۲۱*	۱۰/۱۹	۳۰/۰۳	۱۱/۴۵	۳۳/۵۱	۱۱/۰۶	۳۲/۰۷	۰/۷۰	۰/۷۰	۰/۷۱
۲/۹۶**	۷/۱۰	۲۱/۶۱	۷/۷	۲۴/۷۸	۷/۶۱	۲۳/۴۷	۰/۷۹	۰/۷۹	۰/۷۹
۱/۴۶	۱۵/۰۵	۴۵/۳۸	۱۶/۶۷	۴۸/۲۵	۱۶/۰۷	۴۷/۳۶	۰/۸۰	۰/۸۰	۰/۸۰

*p<0/05 **p<0/01

سه گانه‌ی نوستالژی و تائید جایگاه این عوامل در تجربه‌ی نوستالژی نشان می‌دهد که نوستالژی در جامعه‌ی ما به تناسب فراخوان‌های آن، تجربه‌ای دارای ابزه‌های متعدد است. عامل "دلبستگی‌های گذشته" چنان که از محتوای سنجه‌های آن پیداست، نشان از حسرت و میل به روابط دوستانه، عاشقانه و به‌طور کلی تعلق خاطرهایی است که جوانان دانشجو در گذشته‌ی دور و نزدیک خود تجربه کرده‌اند. عامل "میل به خانه" با توجه به سنجه‌های آن، بیانگر میل به سکونت‌گاه و به طور کلی میل به "خانه" ای است که تجربه‌های ارتباطی و امنیت و جمعیت خاطر در آن رقم خورده است و همچنین جنبه‌هایی از زمان و مکان که با این جمعیت خاطر تداعی می‌شوند. در نهایت عامل "صفای گذشته" بیانگر نوعی احساس صلح و فقدان نگرانی است که بر اساس مقایسه با زمان کنونی، در تجربه‌ی فرد بروز و ظهور می‌یابد. به عبارت دیگر وضعیت "اکنون" ناگوار است و یا چندان گوارا نمی‌نماید و گوارایی و خواستنی بودن زمان‌هایی در گذشته در مقایسه با اکنون، خودش را نشان می‌دهد. در تبیین این یافته، توجه به تمایل عمومی جامعه‌ی ما به بازنثر خاطرات گذشته و ارزش و اهمیت نوستالژی در ادبیات و شعر شاعران و نویسنده‌گان ما (برای مثال نگاه کنید به شریفیان، ۱۳۸۶؛ طاهری‌نیا و عباسی، ۱۳۹۰؛ صیادی‌نژاد، قربان‌پور و حسن‌پور، ۱۳۹۳) نشان می‌دهد که هیجان نوستالژی در تجربه‌ی جامعه‌ی ما (و به تناسب در میان دانشجویان) دارای بروز و ظهور و ابعاد متعدد است.

روایی همگرای این ابزار نیز در رابطه با آزمون وارسی دستکاری نوستالژی (وایدشات و همکاران، ۲۰۰۶) و مؤلفه‌های هفت‌گانه‌ی مقیاس آرزو (کسر و رایان، ۱۹۹۶) تأیید شد. به عبارت دیگر، همبستگی معنادار عامل‌های نوستالژی با مؤلفه‌های آرزو و نمره‌ی

بحث و نتیجه‌گیری

نتایج به دست آمده بر نمونه‌ی دانشجویی این پژوهش نشان داد که ساختار تک عاملی مورد نظر سازنده‌ی ابزار، قابل تجدید نظر بوده و بر اساس نتایج تحلیل عامل اکشافی نشان داده شد که می‌توان یک ساختار سه عاملی را برای این سازه پیشنهاد کرد که این سه عامل ارزش ویژه‌ی قابل توجهی داشتند و واریانس قابل توجهی از مقیاس را قابل تبیین کردند. نتایج تحلیل عامل اکشافی نشان داد که ساختار سه عاملی نوستالژی علاوه بر بیشینه کردن واریانس قابل تبیین و همچنین تفسیرپذیری ماتریس همبستگی عامل‌ها، فهم بهتری از پیچیدگی تجربه‌ی نوستالژی به دست می‌دهد. در این راستا با نظر به سنجه‌های بار شده زیر هر عامل، عنوانی "دلبستگی‌های گذشته"، "میل به خانه" و "صفای گذشته" پیشنهاد شد که با محتوای سنجه‌ها تناسب و هماهنگی معنایی لازم را دارا هست و به ترتیب، ارزش ویژه‌ی هر عامل در ساختار سازه‌ی نوستالژی را نشان می‌دهد. به این ترتیب، مدل سه عاملی نوستالژی از لحاظ روایی سازه و قابلیت مفهومی با استناد به داده‌های این پژوهش پیشنهاد می‌شود. نتیجه‌گیری فوق، از لحاظ تائید وجود تجربه‌ی نوستالژی و همگانی بودن آن و همچنین داشتن فراخوان‌های متعدد با یافته‌های هپر و همکاران (۲۰۱۴) همسو است؛ و از لحاظ تائید کلی روایی سازه ابزار (فارغ از تعداد عامل‌ها) با تحقیق سازنده‌ی ابزار (بانو، ۱۹۹۵) و تحقیقات انجام گرفته بر مبنای آن (برای مثال نگاه کنید به) همسو است. افزون بر این، تحقیقات متعدد نشان داده‌اند که فراخوان‌های نوستالژی می‌تواند اجتماعی، غیراجتماعی و ...غیره باشد (هولاک و هاولنا، ۱۹۹۸؛ هولبورک، ۱۹۹۴ به نقل از سدیکیدس و همکاران، ۲۰۱۵) و بنابراین تجربه‌ی نوستالژی می‌تواند واجد ابعاد غیرهمگن تلقی گردد. توجه به عوامل

نوستالژي گرایی قابلیت تفکیک از یکدیگر را دارا هستند و از این قاعده که مؤلفه‌ها بايستی با نمره‌ی کل رابطه‌ی بالاتری داشته باشند تا با یکدیگر، پیروی می‌کند. در خصوص پایایی پرسشنامه‌ی نوستالژي نیز ضرایب آلفای کرونباخ نشان از همسانی درونی مطلوب این ابزار دارد که با یافته‌ی باچو (۱۹۹۸، ۱۹۹۵) در این زمینه همسو است.

در مورد نقش جنسیت، شاخص‌های توصیفی و نتایج آزمون تی مستقل مربوط به عامل‌های پرسشنامه‌ی نوستالژي نشان می‌دهد که در عامل "میل به خانه" و "صفای گذشته" تفاوت معناداری در میانگین دختران و پسران وجود دارد. در مورد این یافته بعضی از تحقیقات، همچون راتلچ و همکاران (۲۰۱۱) شواهدی مبنی بر نقش جنسیت در این زمینه گزارش نکرده‌اند ولی نقش آن را با توجه به نقش فرهنگ قابل بحث دانسته‌اند؛ بنابراین ممکن است شدت نوستالژي گرایی دختران در این عامل‌ها به نحوی بازنمای نارضایتی بیشتر دختران در وضعیت اکنون جامعه‌ی ما باشد. این نکته با توجه به اینکه تجربه‌ی نوستالژي عمدتاً با نوعی نارضایتی از اکنون همراه است، قابل بحث است و علاوه بر آن ممکن است نتیجه‌گیری درباره‌ی نقش جنسیت به سن مشارکت کنندگان نیز وابسته باشد و این مسئله نیاز به تحقیقات جداگانه‌ای دارد.

این پژوهش بر آن بوده است که خصوصیات روان‌سنجی پرسشنامه‌ی نوستالژي باچو را در نمونه‌ی برگرفته از فرهنگ ایرانی آزمون کند و میزان تعییم-پذیری مدل سنجشی آن را در میان دانشجویان ایرانی تعیین نماید. چنانچه در مقدمه آورده شد اهمیت کاربرد ابزاری برای سنجش نوستالژي گرایی در تحقیقات داخلی محرز به نظر می‌رسد. پرسشنامه‌ی نوستالژي باچو (۱۹۹۵) یکی از مقیاس‌های پرکاربرد و بی‌بدیل برای سنجش متعلق به تجربه‌های نوستالژیک است. بنابراین

آزمون وارسی دستکاری نوستالژي نشان‌دهنده و مؤید روایی همگرای نوستالژي است. رابطه‌ی مثبت و معنادار عوامل نوستالژي با نمره‌ی این ابزارها، به عنوان شاخصی از روایی همگرای مقیاس نوستالژي باچو (۱۹۹۵) تلقی می‌گردد. این یافته با نتایج تحقیق راتلچ و همکاران (۲۰۰۸) و ژو و همکاران (۲۰۰۸) مبنی بر رابطه‌ی همبستگی پرسشنامه‌ی نوستالژي با مقیاس نوستالژي ساوته‌مپتون همسو است. این همگرایی، با توجه به این اینکه در سنجه‌های تجربه‌ی آرزو، نوعی تمایل به رسیدن به رؤایایی در آینده وجود دارد، نوعی سنجیت با نوستالژي برقرار می‌کند. مؤلفه‌های آرزو عبارت بود از "آرزوی ثروت"، "آرزوی شهرت"، "آرزوی زیبایی چهره"، "آرزوی رشد شخصی"، "آرزوی ارتباط صمیمانه"، "آرزوی همبستگی اجتماعی" و "آرزوی سلامتی". تمرکز بر محتوای مؤلفه‌های آرزو نشان می‌دهد که این مؤلفه‌ها با نوستالژي دارای نوعی تجانس هستند که شاید بتوان گفت، حداقل بخشی از آرزوهای فرد، شکل رو به آینده‌ای از تمنای چیزی در گذشته است. علاوه بر آن هم در نوستالژي و هم در آرزو، فرد از وضعیت ناخوشایند یا نه‌چندان مطلوب زمان حال می‌گریزد؛ به عبارت دیگر، در نوستالژي فرد به گذشته پناه می‌برد و در آرزو، رؤایایی از آینده را می‌پرورد و به آینده پل می‌زند؛ بنابراین می‌توان گفت نوستالژي و آرزو، تجربه‌هایی دارای نوعی اشتراک محوری هستند. همچنین آزمون وارسی دستکاری نوستالژي نیز پس از یک تکلیف القاح نوستالژي، میزان نوستالژیک شدن افراد در لحظه را می‌سنجد.

پایایی ابزار نیز چنان‌که نتایج نشان داد، مقایسه‌ی بازه‌ی ضرایب به‌دست‌آمده برای رابطه‌ی عامل‌های پرسشنامه‌ی نوستالژي با یکدیگر و با نمره‌ی کل مقیاس نشان می‌دهد که مفهوم پردازی سه عاملی پرسشنامه‌ی

- survey research (quantitative data analysis). Tehran: Lavieh Publication[Persian].
- Sarmad Z, Bazargan A, Hejazi E (2011). Research methodologies in behavioral sciences. Tehran: Agah publications[Persian].
- Sayyadi nejad, R; Ghorbanpoor,H and Hasanpoor, M (2015). Barresie zaminehaye nostalgi dar sorodehaye Nazokolmalaek and Foroogh Farokhzad. *Journal of Lyrical Literature Researches*, 22, 209-226[Persian].
- Sedikides, C., & Hepper, E. G. (2009). Self-improvement. *Social and Personality Psychology*. 3(6), 899-917
- Sedikides, C., Wildschut, T., Arndt, J., & Routledge, C. D. (2006). Affect and the self. In J. P. Forgas (Ed.), *Affect in social thinking and behavior: Frontiers in social psychology* (New York, NY: Psychology Press.
- Sedikides, C., Wildschut, T., Routledge, C., Arndt, J (۲۰۱۴). Nostalgia counteracts self-discontinuity and restores self-continuity. *European Journal of Social Psychology*, Eur. J. Soc. Psychol. *Published online in Wiley Online Library*.
- Sedikides, C., Wildschut, T., Routledge, C., Arndt, J., Hepper, E & Zhou, X. (2015). To Nostalgize: Mixing Memory with Affect and Desire. *Advances in Experimental Social Psychology*, Volume 51.
- Sharifian. M (2007). Barresie farayande nostalgi dar ashaare sohrab sepehri. *Journal of Lyrical Literature Researches*, 5, 51-73[Persian].
- Tabachnick, B and Fidell, L (2017). Using Multivariate Statistics(Translate by Pasha Sharifi, H and colleague's). Tehran: Roshd publication
- Taherinia, A; Abbasi, N (2012). Barresie padideye nostalgi dar ashaare Ibne Khafaje. *Journal of Lyrical Literature Researches*, 17, 149-172[Persian].
- Van Tilburg, W. A. P., Igou, E. R., & Sedikides, C. (2013). In search of meaningfulness: nostalgia as an antidote to boredom. *Emotion*, 13(3) : 450-61
- Wildschut, T., Sedikides, C., Arndt, J., Routledge, C. (2006). Nostalgia: Content, triggers, functions. *Journal of Personality and Social Psychology*, 91, 975-993.

نتایج به دست آمده در این تحقیق، پرسشنامه‌ی نوستالژی گرایی باچو (۱۹۹۵) با ساختار سه‌عاملی مورد بحث، دارای روایی سازه، همگرا، پایابی و قدرت افراق قابل قبول است و محققان داخلی می‌توانند از این ابزار برای پیشبرد مسائل تحقیقاتی مرتبط با این هیجان استفاده کنند.

تشکر و سپاسگذاری

در پایان از دانشجویان دانشگاه شیراز که با مشارکت خود امکان پیشبرد این تحقیق را فراهم کردند قدردانی می‌گردد.

References

- Batcho, K. I. (1995). Nostalgia: A psychological perspective. *Perceptual and Motor Skills*, 80, 131–143
- Batcho, K. I. (2013a). Nostalgia: The bittersweet history of a psychological concept. *History of Compass*, 3, 899–917.
- Hepper, E. G., Wildschut, T., Sedikides, C., Ritchie, T. D., Yung, Y.-F., Hansen, N., et al. (2014). Pancultural nostalgia: Prototypical conceptions across cultures. *Emotion*, 14(4):733-47
- Juhl, J., Routledge, C., Arndt, J., Sedikides, C., & Wildschut, T. (2010). Fighting the future with the past *Psychology*, 16, 165–176.
- Kasser, T., & Ryan, R. M. (1996). Further examining the American dream: Differential correlates of intrinsic and extrinsic goals. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 22, 280-287.
- Nostalgia as an antidote to boredom. *Emotion*, 13, 450–461.
- Routledge, C., Sedikides, C., Wildschut, T., & Juhl, J. (2013). Finding meaning in the past: Nostalgia as an existential resource. In K. Markman, T. Proulx, & M. Lindberg (Eds.), *The psychology of meaning* (pp. 297–316). Washington, DC: *American Psychological Association*.
- Safari Shali R, Habbipour Gatabi K (2012). A comprehensive guide to use SPSS in

- Wildschut, T., Sedikides, C., Amdt, J., Routledge, C. (2006). Nostalgia: Content, triggers, functions. *Journal of Personality and Social Psychology*, 91, 975–993.
- Zhou, X., Wildschut, T., Sedikides, C., Chen, X., & Vingerhoets, MJ. (2012). Heartwarming Memories: Nostalgia Maintains Physiological Comfort. *Emotion*. 12 (4): 678-84.